

Monitoring Ecocorridor Zwaluwenberg

Versie: juni 2018

Een levendbarende hagedis die een onderkomen heeft gevonden in een van de camerakasten van het onderzoek

Inhoud

1. Inleiding
 2. PIT-tag
 3. genetisch onderzoek
 4. Overige resultaten
 5. Faunatunnel
Monnikenberg
 6. Monitoring
Laarderhoogt
 7. De Brem
 8. Studenten gezocht
 9. Planning
- Colofon

“Wat dragen de ecoducten bij Zwaluwenberg bij aan de dierpopulaties in de omringende natuurgebieden?” Dit is de vraag die het onderzoeksteam van RPS, Alterra en Movares samen met vrijwilligers en studenten gaat beantwoorden. Het onderzoek startte in 2014, loopt zeven jaar en vindt plaats in opdracht van de Provincie Noord-Holland met medewerking van het Goois Natuurreservaat, Rijkswaterstaat en ProRail. Deze nieuwsbrief informeert u over de voortgang.

Inleiding

1. PIT-tag onderzoek

2017 was, zoals eerder aangegeven, een officieel onderzoeksjaar. In de nieuwsbrief van september 2017 zijn al enkele resultaten beschreven. Inmiddels zijn er meer resultaten bekend, deze worden in deze nieuwsbrief beschreven.

Bij aanvang van het PIT-tag onderzoek dat gestart is in 2014, zijn tot 2017 totaal 116 hazelwormen voorzien van een tag. Hiervan zijn 16 vrouwelijke hazelwormen teruggevangen, waarvan 7 meerdere malen. De teruggevangen hazelwormen blijken maximaal 45 meter afgelegd te hebben vanaf de oorspronkelijke vanglocaties. Bij voldoende voedsel in de directe omgeving heeft de hazelworm een beperkte actieradius. Naar gelang de temperatuur verandert, verplaatst de hazelworm zich ook verticaal de bodem in.

Parende hazelwormen (bron: M. Waanders)

2. Genetisch onderzoek

In 2014-2015 is een nulmeting uitgevoerd, uit de analyse bleek dat in een aantal gebieden onvoldoende genetische materiaal afgenomen is doordat reptielen op deze locaties in lage aantallen voorkomen. Het ging o.a. om de Hoorneboegse Heide, Laapersheide, Hilversums Wasmear, Zwarte Bergen, Einde Gooi en het Maartensdijkse bos.

In 2017 zijn deze gebieden nogmaals bezocht, met als resultaat dat bij de Hoorneboegse Heide, Laapersheide, Hilversums Wasmear, Zwarte Berg voldoende genetisch materiaal is verzameld om de toekomstige analyse met voldoende informatie uit te voeren.

3. Overige resultaten

De gebieden waarbij nog sprake is van onderbemonstering, Einde Gooi de Zuid en Maartendijkse bossen, worden dit jaar opnieuw bemonsterd door twee nieuwe studenten van Van Hall Larenstein: Bert Jan Norel en Casper Gerritsen. Zij zijn tot en met juli bezig met het onderzoek.

Naast de te monitorende soorten worden ook andere soorten waargenomen. Bijvoorbeeld: 35 ringslangen zijn waargenomen op de natuurbrug Zwaluwenberg. Dit komt overeen met het grote voedselaanbod in de vorm van amfibieën. Op beide natuurbruggen zijn namelijk ruim 800 amfibieën geteld. Dit betrof meer dan 400 gewone padden, ruim 300 bruine kikkers, bijna 100 kleine watersalamanders, 10 groene kikkers en 2 alpenwatersalamanders. De poelen aan weerszijden van Natuurbrug Zwaluwenberg zijn door gewone pad, bruine kikker en kleine watersalamander gebruikt als voortplantingswater.

Ten behoeve van het zoogdierenonderzoek heeft in 2017 een herhalingsonderzoek plaatsgevonden van dassenburchten. De resultaten worden in 2021 bekend gemaakt, maar een van de verrassende bevindingen is dat een dasmoer twee jongen heeft kunnen groot brengen op een van de drukste hondenuitlaatplaatsen van Nederland: de Hoorneboegse heide.

4. Faunatunnel Monnikenberg

In de vorige nieuwsbrief hebben we aandacht besteed aan de verbreding van de A27. De werkzaamheden zullen in de loop van 2018 afgerond zijn. Hierbij wordt circa 20 ha heide en bos beter ontsloten, deze komen na herinrichting in beheer bij het Goois Natuurreservaat.

In dit kader wordt ook de faunatunnel Monnikenberg aangelegd die samen met de nog aan te leggen natuurbrug Anna's Hoeve de centrale natuurgebieden van het Gooi (met o.a. Zuiderheide en Laarder Wasmeer) gaat verbinden met de Utrechtse Heuvelrug.

Daarnaast wordt de kwaliteit van de huidige aanwezige natuur verbeterd door bijvoorbeeld in bossen open plekken te creëren waardoor er meer overgangen ontstaan die meer plant- en diersoorten kunnen herbergen. Een voorbeeld is het Cronebos in beheer van Natuurmonumenten.

Art impressie van het de faunatunnel Monnikenberg die op dit moment wordt aangelegd (bron: Rijkswaterstaat 2018)

5. Monitoring Laarderhoogt

Per 1 juni is er gestart met de monitoring van de ecocorridor Laarderhoogt voor een periode van één jaar. Hierbij worden de doelsoorten boomarter, das en ree gemonitord. Wij zijn

6. De Brem

benieuwd naar de resultaten in een gebied dat ingeklemd ligt tussen de verschillende Gooise dorpen.

In het weekend van 21 en 22 april 2018 heeft voor het eerst een landelijke bijentelling plaatsgevonden waarin door burgers algemene bijen soorten werden geteld. De uitkomst waren 36.000 tellingen waar de honingbij op 1 stond. In de ecocorridor Hoorneboeg heeft geen telling plaats gevonden. Nu komen op de ecocorridor verschillende soorten bijen voor zoals aardhommel, grasbij, witbaardzandbij, grote bloedbij enz. Een belangrijke voedselbron voor bijen is de brem die op dit moment op de ecocorridor in bloei staat. Hommels kunnen als enige gesloten bloemen openen door op de bloem te landen. De bloem opent zich waarna met een geruisloze explosie de meeldraden uit bloem schieten en het achterlijf van de hommel bepoedert met stuifmeel. De hommel bezoekt de bloem éénmalig om pollen te verzamelen voor de hommellarven. De brem produceert geen nectar waardoor de brembloem alleen interessant is voor met name bijen die pollen verzamelen voor hun larven. Een van de bijen is de vrij zeldzame bremzandbij die voornamelijk zijn brempollen verzamelt uit de door hommels geopende bloemen. Deze soort is tot op heden niet waargenomen op de natuurbrug, maar wel in de directe omgeving. Zodra bevruchting heeft plaatsgevonden ontstaan rijpe zaaddozen die onder warmte van de zon uit elkaar springen en in de omgeving verspreid worden. Aan de zaden zitten mierenbroodjes waardoor de zaden door mieren naar het ondergronds nest verplaatst worden waaruit een brem weer kan ontkiemen.

Kortom, de brem heeft verschillende insecten nodig om zich succesvol te kunnen verspreiden.

Deze verspreidingstactiek wordt waarschijnlijk ook gebruikt door kruipbrem en stekelbrem, alleen zullen hier ook lichtere bijensoorten de bloemen kunnen openen.

Bremzandbij (bron M. Waanders)

7. Studenten gezocht

Voor de analyse van de camerabeelden zijn wij op zoek naar studenten. Ben jij of ken jij een student die geïnteresseerd is om een eigen onderzoeksvraag te ontwikkelen als onderdeel van het onderzoek. Meld je dan aan!

8. Planning

- Monitoring Laarderhoogt 2018/2019
- DNA-bemonstering 2018
- Definitieve monitoring ronde ecocorridor Hoorneboeg 2020

Colofon

Deze nieuwsbrief is opgesteld door:
Alterra: Edgar van der Grift
RPS: Martin Waanders
Reacties kunt u sturen naar:
[**martin.waanders@rps.nl**](mailto:martin.waanders@rps.nl)